Oznámenie Pravoslávnej bohosloveckej fakulty

Podmienky prijatia uchádzačov na PBF v Prešove na šk. rok 1970–1971. Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove prijme v školskom roku 1970–1971 poslucháčov za týchto podmienok:

A. Do jednoročného prípravného kurzu pri PBF môžu byť prijatí uchádzači, ktorí dovŕšili 17 rok svojho života a ktorí nemali možnosť ukončiť stredné vzdelanie. Vlastnoručne napísanú žiadosť o prijatie treba podať na adresu Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove, ul. Sládkovičova č. 23 spolu s týmito dokladmi:

1. **Doklad o krste a myropomazaní,**
2. **Posledné školské vysvedčenie,**
3. **Lekárske vysvedčenie o zdravotnom stave,**
4. **Životopis v dvoch vyhotoveniach,**
5. **Odporúčanie miestneho správcu farnosti** (otca duchovného).

B. Do 1. ročníka Pravoslávnej bohosloveckej fakulty môžu byť prijatí uchádzači s úplným stredným vzdelaním, ukončeným maturitou. K žiadosti treba priložiť tie isté doklady, ako hore.

Upozorňujeme, že žiadosti spolu s uvedenými dokladmi **treba podať na Dekanát PBF v Prešove do konca júna 1970.**

Podrobné informácie je možné získať u miestneho duchovného, správcu farnosti.

Dekanát PBF

Budúce číslo vyjde 10. mája 1970.

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 230-81. Vedie red. rada. Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Ročné predplatné pre zahraničie: 2 doláre. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať. PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 — Povolené Výnosom MIO č. j. 248/II/2 12-V-52 zo dňa 28. mája 1952.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

Ročník XVI. — Orgán pravoslávnej cirkvi — Číslo 4/1970

Christos voskrese, milé deti. Peknú jarnú, veľkonočnú spomienku vám dnes posielajú Elenka a Ondrík Malinovci z Úpora. Tu, hľa, si prečítajte, čo nám píšu:

Veľká noc! Aké milé slová, ktoré dieťa sa im nepoteší! Znamenajú radosť, veselé predstavy a želania. Víťazné Christos voskrese znie i Zemplínom. Našlo nás duchovne pripravených. Veľká noc sa vydarí, určite. Aj sa vydarila. Toho roku bolo i pekné počasie (aké bude asi tohto?)! Nezabudnuteľné bolo to nedeľné ráno veľkonočné. Krajom sa rozlial slnečný jas. Vzduch voňal jarou, slávnostne a milo zneli zvony, vtedy ešte pravoslávneho chrámu. Hlahol zvonov nášho chrámu je pôžitok počúvať. Ľudia sa ponáhľali do cerkvi.

Na druhý deň — Svetlý Pondelok — našiel nás, deti, v radostnom očakávaní. Už pár dní brat Ondrík sa „haversky" vyťahoval: „No, no, čakaj, Helenka, uvidíš, ako ťa na Veľkú noc olejem. Polny harčičok žimnej vody do paruchy — že bi ši bula šviža caly rok". Stalo sa. Práve, keď som to najmenej očakávala. Až ma oziabalo, bolo ešte skoro ráno. Ondrík mal z toho veľké potešenie, ale to už pribehol Vladko s Janíkom, jeho kamaráti. Zachovali sa gavalierskv. Ošpliechali ma trochu vodou do tváre a na to voňavkou. A hybaj, všetci traja do dediny pooblievať spolužiačky a príbuzné. Poprinášali plné igelitové vrecúška všelijakých dobrôt — sladkostí, ktorými ich „kámošky" obdarovali. Celá dedina sa hemžila malými kúpačmi, ktorí vodou veru nešetrili. Chúďatá dievčence! Trpezlivo znášali jeden studený kúpeľ za druhým a ešte sa aj usmievali. Ale slniečko už prihrievalo. Všade smiech, radosť v duši kresťana malého i dospelého. Aj keď je to zvyk pohanský, vyjadruje radosť z prebudenej jari, zo života. Najmä úprimnú radosť z Christovho vzkriesenia. Všade, všade znie Christos voskrese... Bohoslužby vyzneli vtedy veľkolepo. Náš prekrásny staroslovanský obrad sa ukázal v plnej kráse. Ozaj, aký umný muž bol Ján Damaskin, tvorca veľkonočného kánonu. O takýchto veľduchov sa opiera naša pravoslávna cirkev, ktorá žije a večne bude žiť z ich diela!

Popoludní sme sa s kamarátkou Gabikou trocha hrali, ale už prichádza nová vlna oblievačov. Najprv bratanci takmer súčasne so spolužiakom z Trebišova. Potom sused Miško a iní. Kolektív ako sa patrí, chlapci živí, ale slušní a dobre vychovaní. Vodou tiež nešetrili. Ba aj Ondrík, chalan prešibaný, im pomáhal. Málo zjedli a ešte menej vypili. Iba trochu malinovky.

Večerné zvonenie bolo povelom na rozchod. Hudba zvonov sa lahodne niesla nad zemplínskou rovinou. Bože, ďakujeme Ti za Tvoju dobrotu! Helenka a Ondrík.

I ja Vám, deti, blahoželám pri príležitosti svetlého Christovho vzkriesenia. Nech vás radosť toho dňa sprevádza po celý rok, aby ste boli dobrými pravoslávnymi veriacimi, druhou smenou nás, starších a aby ste mi vždy posielali také krásne články, ako je tento.

Voistinu voskrese! **Vaša teta Helena.**

Veľkonočné posolstvo

POSVÄTNEJ SYNODY PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKOSLOVENSKU DÔSTOJNÉMU DUCHOVENSTVU A VERIACIM.

Christos voskrese!

Drahí otcovia, sestry a bratia!

„Poďte, všetci veriaci, pokloňme sa svätému Christovmu vzkrieseniu, lebo, hľa, skrze kríž prišla radosť celému svetu!"

Z Božej dobrotivosti opäť radostne vítame vesmírny sviatok jasného Christovho vzkriesenia. Táto radosť nás zjednocuje do jedného bratstva, ktoré nás zväzuje putami lásky v Christu.

Pán náš Ježiš Christos vstal z mŕtvych podľa Písiem „ku sláve Otca“ (Rim. 6, 4) vlastnou božskou mocou ako Boh (Ján 10, 18). Povstanie Christovo „prvotiny tých, ktorí zosnuli“ (1 Kor. 15, 20) zo srdca zeme bolo sprevádzané, podľa slov evanjelia, znameniami: „Zemetrasenie stalo sa veľké. Lebo anjel Pána zostúpil z neba, prišiel, odvalil kameň odo dverí“ (Mat. 28, 2).

Nasledujúce početné zjavenia Christove ženám myronosiciam a svätým apoštolom, na veky potvrdili pravdu Jeho vzkriesenia. Keď oslavujeme tento významný a svätý deň Zmŕtvychvstania Christovho, povedzme slovami cirkvi: „Teraz je jar pre duše a celý viditeľný i neviditeľný svet koná sviatok: lebo Christos vstal, večné veselie“.

Zúčastnime sa, každý z nás, živo na cirkevnej paschálnej slávnosti a radosti, lebo dôsledky Christovho vzkriesenia, ktoré ľudský jazyk vysloviť nemôže, sú veľké pre celé ľudstvo a tiež pre každého jedného z nás.

Človek bol strhnutý do spáchaného zla a hriechu na svete. Preto v duchovnom zmysle stratil slobodu a jeho predchádzajúca sloboda vôle k dobru prešla do zla a náklonnosti k hriechu. Zlo, lepšie povedané zloba, ktorá bola v človeku, spôsobila dokonca utrpenie Synu Božiemu. Toto nám zvlášť zreteľne pripomína utrpenie pravoslávnej cirkvi v poslednom čase. Avšak Christos vošiel cez Golgotu utrpenia do svojej bývalej slávy. Tak isto naša pravoslávna cirkev, očistená od kalu a pokrytectva, zhromaždí svoje zastrašené dietky a slávnostne s nimi vchádza do príbytku Otca nebeského.

Christos vstal z mŕtvych a peklo so svojimi temnými silami bolo pozbavené moci nad ľudským pokolením. Odteraz Božia milosť dáva kajúcim sa hriešnikom odpustenie hriechov. Pred všetkými sa otvorila brána nebeského kráľovstva, ktorá bola zatvorená hriešnym pádom prarodičov; zostáva otvorená pre tých, ktorí sa starajú o svoju spásu, aby do nej vošli.

Christos voskrese, a od tohto posvätného dňa prestala byť prirodzená ľudská telesná smrť strašná a bezútešná; javí sa iba ako dočasný spánok do všeobecného vzkriesenia.

Christos vstal z mŕtvych — a hoci každý deň sa sejú telá zomrelých ľudí do zeme, ich duše neprestávajú žiť na onom nebeskom svete. V posledný deň existencie pozemského sveta, podľa slov apoštola Pavla, vzkriesi ich Pán a Spasiteľ náš v dokonalejšej forme pre večný, pravdivý a blahoslavený život: „Lebo keď zaznie povel a hlas archanjela a Božia trúba, sám Pán zostúpi z neba a najprv vstanú tí, čo umreli v Christu, potom my, zostaneme nažive, spolu s nimi budeme uchvátení v oblakoch naproti Pánovi do vzduchu, a tak stále s Pánom budeme“ (1 Sol. 4, 16—17).

Práve vzkriesenie Christovo je zálohou a základom všeobecného vzkriesenia mŕtvych. Živý pocit milosti vzkrieseného Pána budí v tento ozajstný „Sviatok sviatkov“ duchovnú radosť v nás všetkých, nielen v tých, ktorí svedomite sa postili, ale i v tých, ktorí prišli neskoro na pozvanie Božie k pokániu.

Nevyčerpateľným prameňom paschálnej slávnosti je pre veriacich sám Christos Spasiteľ. Práve Jeho zvláštne priblíženie veriacim v dňoch svätej Paschy nás preplňuje jasnými a vznešenými myšlienkami a zbožnými pocitmi a vytvára v nás nezvyčajný prílev viery, lásky, pokoja a duchovnej radosti. Celá bohoslužba paschálnych dní odráža v sebe nadpozemskú radosť, takže my, ktorí počúvame túto podivuhodnú službu a s láskou sa na nej zúčastňujeme, ozaj prežívame radostnú náladu.

Z lásky svojho srdca Vás, najdôstojnejší otcovia, bratia a sestry, zdravíme a spoločne s Vami radostne prežívame Christovo vzkriesenie. Nič v nás nemôže skaliť túto radosť. Zabudnime na dni nášho zármutku a navždy odpusťme všetko pre vzkriesenie, lebo i nám Christos odpustil. Nech Pán dá našim srdciam nadšenie, aby sme mohli duchovne precítiť radosť nekonečnú, ktorá nás očakáva, a večnú blaženosť v príbytkoch nebeského Otca. „Vojdite všetci — pozýva nás sv. Ján Zlatoústy — v radosť svojho Pána,... jasajte druh s druhom,... uctievajte deň... a plesajte dnes“.

Svetlo Christovho vzkriesenia nech ožaruje naše cesty k pokoju, láske a zbožnému životu i k oddanosti k našej pravoslávnej cirkvi.

Voistinu voskrese!

† DOROTEJ,

metropolita pražský a celého Československa

† NIKOLAJ,
biskup prešovský

† CYRIL,
biskup michalovský

Pascha Christova 1970.

Ženy myronosice

Spasiteľ náš Isus Christos tri roky žil spolu s apoštolmi a za tú dobu ich poučoval slovom i zázrakmi. Poznal ich dobré i zlé stránky, slabosť, nevieru i horlivosť a vernosť. Zázraky konal nielen pred ich zrakmi, ale aj pred národom, čo však neobmäkčilo srdcia jeho nepriateľov, ktorí Ho ukrižovali. V čase keď Spasiteľ Isus Christos prinášal obeť za vykúpenie ľudstva, keď začala Jeho krížová cesta, keď v najväčšom bôli i utrpení všetci Jeho apoštoli sa rozpŕchli zo strachu, i toto všetko ešte viac bolestne dopadalo na Spasiteľa. Smutná to bola odmena od národa i Jeho apoštolov, za Jeho dobrotu a lásku. Ale jeden paprslek predsa do tej smutnej histórie, krížovej cesty i Golgoty, žiaril, a to je žiara žien myronosíc, žien hrdinských, verných až do smrti, ktoré Spasiteľa aj v tomto utrpení doprevádzajú a neopúšťajú. Ony Ho povzbudzujú a tešia svojou prítomnosťou v Jeho utrpení a opustenosti svojou vernosťou, láskou a vytrvalosťou.

Ten paprslek lásky k Spasiteľovi sa prejavuje aj v nedeľu ráno, keď idú pomazať telo Isusa Christa. Tieto slabé, nerozhodné a nepriebojné ženy, sa zachovali ináč ako silní muži, apoštoli, ktorí boli svedkami zázrakov a toľkej lásky Isusa Christa. Ženy myronosice tým, že sa dorozumeli a pospolu sa držali i doprevádzali Spasiteľa až na Golgotu, zmierňovali bolesť a krutosť Jeho múk.

Tieto verné služby neprináležali len ženám myronosiciam, ale sú stále potrebné a príslušia aj elite dnešných žien i všetkým kresťanom, lebo ukrižovaný Spasiteľ hovoril: „Čokoľvek by ste urobili jednému z tých najmenších, ako keby ste to urobili mne.“ Ako by sme to urobili samému Isusu Christu.

Ten paprslek lásky, podpory a potešenia i dojemné služby sú potrebné aj dnes, aj nás povzbudia k vernosti, vytrvalosti a láske k Bohu a svojej viere.

Ten paprslek lásky ukázal Spasiteľ ešte pred svojím ukrižovaním v krásnych a nasledovaniahodných vzoroch, Samaritánke, sv. Magdalene, vdove, sestre Lazárovej... a iných.

Na stránkach náboženských časopisov často čítame, že dnes už pominula doba mučeníkov, áno dnes nie je treba umierať, ako kedysi umierali svätí mučeníci a mučenice, ale žiť, ako žili príkladné ženy sv. Anna, sv. Helena, sv. Ľudmila, sv. Oľga a mnohé ďalšie.

Štefan Horkaj, farár

Svedkovia

V deň zmŕtvychvstania odpoludnia išli dvaja učeníci Isusovi do malého mestečka Emauzy. Boli celí skormútení nad udalosťami, ktoré sa práve stali a najmä nad slovami žien, ktoré videli anjela a stretli sa s Isusom po Jeho zmŕtvychvstaní.

Títo dvaja učeníci išli domov, aby o všetkom rozmýšľali a modlili sa k Bohu, úfajúc, že im pošle svetlo v tejto veci. Ako tak putovali, pridal sa k nim nejaký cudzí muž, ale, ponorení do myšlienok, sa ani oňho veľmi nezaujímali. Títo silní mužovia mali toľko starostí, že idúc, cestou plakali. Cudzí človek sa dal s nimi do rozhovoru, **„ale oči ich boli zadržané, aby Ho nepoznali“**. Povedal im: **„Aké sú to veci, o ktorých, idúc, medzi sebou rozjímate a ste smutní?”** Odpovedal Kleofáš: **„Vari si jediný z Jeruzalema, ktorý nevie, čo sa tam stalo po tieto dni?“** — „A čo že?” A oni odpovedali: **„Čo sa stalo s Isusom Nazaretským, ktorý bol muž-prorok, mocný v slove i v skutkoch pred Bohom a pred všetkým ľudom” (Luk. 24, 16–19).**

Potom mu o všetkom rozprávali a opakovali správu žien, ktoré boli toho istého dňa časne ráno pri hrobe. Na to im povedal neznámy cudzinec: **„O nerozumní a leniví srdcom veriť všetko, čo hovorili proroci! Či to Christos nemusel pretrpieť a tak vojsť vo svoju slávu? Potom počnúc od Mojžiša a všetkých prorokov, vykladal im v Písmach všetko, čo bolo o Ňom (Luk. 24, 25–27).**

Učeníci onemeli od strachu i od radosti. Neodvážili sa opýtať Cudzinca, kto je, ale počúvali Ho s napätím.

Keby sa im Isus Christos dal spoznať hneď, boli by sa radovali a táto veľká radosť by im bola na prekážku. Od radosti by nemohli počuť Jeho vysvetlenie. Najprv mali pochopiť, že Christovo dielo na zemi bolo v Starom Zákone predpovedané prorokmi a predobrazmi. I na týchto skutočnostiach sa mala upevniť ich viera. Christos ich chcel presvedčiť, ale neučinil ani jeden zázrak, zato vysvetľoval Písmo. Učeníci považovali Christovu smrť za skazu všetkých svojich nádejí. On im však podľa prorokov ukázal, že práve Jeho mučenie a smrť sú najsilnejšími dôkazmi pre ich vieru. Poučujúc takto učeníkov, prízvukoval Isus najmä dôležitosť Starého Zákona, ako svedka Jeho poslania.

Keď slnko zapadalo, prišli učeníci k svojim domovom, ale nechceli sa

s Ním rozísť, s Tým, ktorý im vedel dať toľko radosti a nádeje. Povedali Mu teda: **„Zostaň s nami, lebo sa už zvečerieva a deň sa už nachýlil. A tak vošiel, aby zostal s nimi" (Luk. 24, 28, 29).** Učeníci pripravili večeru a Isus si sadol podľa svojho zvyku na koniec stolu.

Zvyčajne bolo povinnosťou najstaršieho v rodine, aby prosil o požehnanie pokrmu, ale Isus položil ruku na chlieb a požehnal ho. Teraz sa otvorili učeníkom oči. Spôsob žehnania, zvuk tak dobre známeho hlasu, stopy po klincoch na Jeho rukách, to všetko svedčilo, že majú pred sebou svojho milovaného Majstra. Sedeli chvíľu ticho; potom vstali od stola, aby sa mu poklonili, ale On zrazu zmizol...

Pre veľkú radosť zabudli na hlad i na únavu. Nechali večeru na stole a bežali znovu do Jeruzalema, aby zvestovali svojím bratom radostné posolstvo o tom, že Christos vstal z mŕtvych.

Práve, keď to ostatným učeníkom vysvetľovali, Isus sa objavil medzi nimi a s vystretými rukami im žehnal: **„Pokoj vám..."** Učeníci sa naľakali; ale keď im ukázal stopy po klincoch na rukách i na nohách a keď s nimi jedol, uverili a zaradovali sa. Viera a radosť zaujali miesto neviery a s neopísateľnými pocitmi poznali svojho Spasiteľa.

Pri tejto schôdzke nebolo apoštola Tomáša. Keď mu potom rozprávali o zmŕtvychvstaní, nechcel veriť. Ale po ôsmich dňoch sa im zjavil Isus znovu, keď bol i Tomáš prítomný. Keď videl stopy po ukrižovaní, Tomáš sa presvedčil a vykríkol: **„Môj Pán a môj Boh"!** Týmto vyznaním sa zaradil i on medzi svedkov...

Ján Ignác, duchovný

Myšlienky na Veľkú noc

„Ja som svetlo sveta. Kto mňa nasleduje, nebude kráčať vo tme, ale bude mať svetlo života" (Ján 8, 12).

Jarné slniečko veselo vrhá svoje lúče na matičku Zem. Všetko sa prebúdza, všetko dýcha vôňou jari. V túto chvíľu chceme so žalmistom Dávidom zvolať: **„Chvalite imja Hospodne, Alliluja..."** Áno, chvála patrí Hospodinovi, ktorý pripravil tak krásny pohľad na Sion, ozdobil Zem takým krásnym rúchom, že všetka nádhera Šalamúnova sa jej nemôže vyrovnať. Aké šťastie, aké blaho napĺňuje dušu ľudskú pri pohľade na dielo rúk Božích. Všetko vstalo z mŕtvych k novému životu. Tomuto vzkrieseniu sa teší i Dávid, ktorý spieva: **„Bohootec ubo David, pred sinnym kovčehom skakaše ihraja... veselimsja božestvenni"** (veľkonoč. kánon, pieseň 4.).

Radosť pochádza však i z iného Vzkriesenia. Naše myšlienky sa prenášajú späť k tým udalostiam, kedy Syn človeka berie na seba hriechy sveta, visí medzi nebom a zemou na kríži, je ukladaný do hrobu. I v týchto slnečných dňoch sa nad udalosťou treba zamyslieť. Preniesme sa do Getsemanskej záhrady. V rannom tichu vidno, ako prichádzajú postavy k čerstvému hrobu. To sú zbožné ženy myronosice. Ich srdce je naplnené bolesťou a strachom. **„Kto nám odvalí kameň od dverí hrobu?..."** Chceli

ešte poslednú službičku vykonať nad mŕtvym telom, pomazať Christa Spasiteľa drahocennými masťami, lebo pred troma dňami, v tom zhone pri ukladaní do hrobu, to nebolo možné. A teraz, s nádobou v ruke, vidia prázdny hrob. Aké sklamanie, aká beznádej, ešte chceli vidieť mŕtveho Isusa, ale niet Ho.

V duchu si hovoria: také zneuctenie, ešte ani po smrti nedať pokoj mŕtvemu a odniesť ho, aby ho nikto nenašiel... Ale prešlo niekoľko minút a zrazu záplava šťastia. Ten, koho mali za záhradníka bol Robboní, — Učiteľ. **„Neľakajte sa! Hľadáte Isusa Nazaretského, ktorý bol ukrižovaný? Vstal, niet Ho tu..."** (Mrk. 16, 6). Tieto radostné slová si vypočuli z úst anjela, ale aj z úst samotného Christa (porovn. Ján 20, 14). Taká radosť, také šťastie a povzbudenie pre tých, ktorí pred niekoľkými dňami **„stracha radi judejska"** sa rozutekali. Dnes už bez strachu vychádzajú von, do ulíc. Každý by sa rád stretol s Božským Spasiteľom.

Krásny úryvok zo stretnutia so Spasiteľom si môžeme prečítať v evanjeliu od Lukáša 24, 13—35 o ceste dvoch učeníkov do Emauz, mestečka asi na 3 hod. chôdze vzdialeného od Jeruzalema, asi 20 km.

Týmto dvom sa podobáme aj my, ľudia dvadsiateho storočia. Neputujeme síce do Emauz v Palestíne, ale ideme cestou života k Jeho svetlým výšinám. Smutne sa kráčalo dvom učeníkom, kým boli sami, ale neznámy Pútnik ich vrelými slovami potešil a spoločne sa im radostnejšie kráčalo a potom spomínali: „Či nám nehorelo srdce, keď nám hovoril cestou a otváral Písma?"

I tá naša cesta životom, údolím sĺz a bolestí, by bola bez Isusa Christa bez Jeho jasu a svetla Jeho sv. viery smutná a neradostná. Sám Spasiteľ hovorí: **„Ja som tá pravá cesta a život..."** a ukazuje nám tú cestu, svieti nám, aby sme nezablúdili: **„Ja som svetlo sveta..."**

Človek by chcel mať jasno vo všetkých otázkach svojho života. Prečo žijem? Kam idem? Čo je po smrti? Aká je večnosť? Aký je večný život? — Kto dá vyčerpávajúce odpovede na tieto otázky? Veľký pohanský mudrc a filozof Aristoteles prehlásil: „V pochybnostiach som žil, v neistote zomieram a neviem, kam idem..." Pohania teda žili v tme. I niektorí kresťania žijú v podobných temnotách, márne hľadajú odpoveď na tieto otázky.

Dobrý kresťan však nájde odpovede, lebo ich vysvetlil sám Spasiteľ. **„Kto mňa nasleduje, nechodí v tmách, ale bude mať svetlo života..."** (Ján 8, 12). On nám aj vysvetlil, prečo sme na tomto svete, povedal i to, akú cenu má naša duša: **„Čo je platné človekovi, keď by celý svet získal a duši svojej ublížil"** (Mat. 16, 26). On nám povedal, čo je po smrti: **„Vchádzajte tesnou bránou, lebo brána široká je priestranná, ktorá vedie do záhuby a je veľa takých, čo ňou vchádzajú. Tesná brána a úzka cesta, ktorá vedie k životu, ale je málo takých, ktorí ju nachádzajú"** (Mat. 7, 13—14), alebo: **„Ak chceš vojsť do kráľovstva Božieho, zachovávaj prikázania"** (Mat. 19,

17). On nám aj povedal, aký zmysel majú naše utrpenia, ktoré majú byť nasledovaním Jeho príkladu: **„Či nemusel Christos trpieť a tak vojsť do svojej slávy"** (Luk. 24, 26).

V dňoch Vzkriesenia Christovho pri Jeho hrobe zapáľme to snáď už tlejúce svetlo viery a opäť nastúpme cestu životom s Christom. Vrúcne a pokorne Ho poprosme, aby zostal s nami nielen v dňoch slnečných, ale najmä večer nášho života, aby zohrieval naše srdcia vždy väčším a väčším svetlom svojej viery a žiarou svojej lásky. **Prot. Michal Bega**

K 20. výročiu Prešovského Soboru

Po oslobodení našej vlasti spod nadvlády hitlerovského fašizmu a spod jarma klérofašistického tzv. Slovenského štátu, nastal obrat aj v živote náboženskom, a to najmä v cirkvi pravoslávnej. Ako nás dejiny učia, pravoslávna cirkev musela kráčať cestou tŕnistou od roku 1649, kedy proti vôli ľudu i duchovenstva bola násilne zavedená únia a časť cirkvi bola vytrhnutá z lona matky — cirkvi pravoslávnej.

Až po oslobodení fakticky pravoslávna cirkev mohla vystúpiť z ilegality a otvorene sa hlásiť k vznešeným ideám cyrilometodejským, až po oslobodení sa mohli odtrhnuté dietky vrátiť do svojej rodnej cirkvi pravoslávnej. Po oslobodení sa naši veriaci začali rozvíjať po stránke národnostnej, politickej, hospodárskej a kultúrnej, chceli zo seba striasť teda i jarmo duchovnej nevôle, pozostatky rímsko-germánskej latinizácie. Veď tejto latinizácie sa obával už knieža Rastislav (862). Oslobodzovacie snahy našich národov trvali teda takmer 1100 rokov a skončili sa definitívne roku 1945. Rastislav sa bál o politickú a duchovnú samostatnosť svojej ríše, nechcel mať nič spoločného so západným kresťanstvom, ktoré kráčalo ruka v ruke so snahami o nadvládu nad našimi národmi zo strany germánskych cisárov, ktorým výdatne pomáhal latinský klérus. Veľkomoravská ríša bola vtedy na rozhraní urputného boja politického i cirkevného, medzi cirkvou latinskou, katolíckou a pravoslávnou — ortodoxnou. Vtedy Rastislav volil šťastne jedinú správnu cestu, keď sa obrátil na Východ do Carihradu, odkiaľ prišli nebojácni apoštolovia, hrdinskí bojovníci za sv. pravoslávie. Zo semena, ktoré vtedy, v dávnych časoch zasiali, vyrástla bohatá kultúra pre všetky slovanské národy. Sme hrdí na to, že práve naša vlasť sa stala kolískou slovanskej kresťanskej kultúry.

Sv. Cyril a Metod teda položili základný kameň národnej cirkvi slovanskej. Je pravdaže samozrejmé, že táto cirkev bola organizovaná podľa kánonov a jurisdikcie pravoslávnej cirkvi východnej a nikdy nepodliehala jurisdikcii rímskej cirkvi západnej. Tak sa aj stala tŕňom v oku pre mnohých. Napriek tomu sv. Metod sa stal prvým biskupom už plne organizovanej cirkvi, ktorého musela uznať aj cirkev západná.

U nás na Slovensku náboženský život v pravosláví prekvital a rozvíjal sa až do spomenutého smutného roku 1649. Vtedy Rím za pomoci kráľov poľských i uhorských prejavil záujem na odnárodnení nášho ľudu, v čom pomáhal výdatne latinský klérus, ktorý mal záujem na zničení pravoslávnej cirkvi. Pre odpor veriacich a mnohých národných buditeľov sa im to nepodarilo.

V priebehu 300 rokov sa usilovali zotrieť pravoslávne upovedomenie. Celé dejiny pravoslávnej cirkvi sú poznačené neustálym bránením sa pred Rímom. Stačí spomenúť hnutie katolíckeho habsburského cisárskeho dvora vo Viedni a Budapešti, kedy pravoslávnym bolo súdené prežiť ozajstné hrôzy; v Haliči to bola deportácia do Talerhofu; umelo vyprovokovaný marmaroš-sihotský proces s 94 nevinnými pravoslávnymi veriacimi; Iza, Lučky, Becherov; proces Hajdurožský a neustále šikanovania pravoslávnych veriacich ako „vlastizradcov" v prospech Ruska. To sú len zlomky, ale vytvárajú more sĺz a ľudských obetí. Rad procesov sa konal i proti vlasteneckým duchovným, lebo boli slovanofilmi. Keď si títo chceli zachrániť život, zostával im iba útek do Ruska, k svojim jediným bratom, kde sa dostalo azylu i vysokopostaveným ľuďom. A ďalšie procesy a ďalšie úteky a azyly...

Kolotoč prenasledovaní sa zastavil po príchode Červenej armády, po oslobodení. I nám priniesla slobodu. Putá otroctva sa trhali a bola daná možnosť našim veriacim, aby sa rozhodli pre návrat do svojej pradedovskej cirkvi, čo sa stalo dňa 28. apríla 1950 na Veľkom Sobore v Prešove.

Zo začiatku po oslobodení fungovala pravoslávna cirkev ako exarchát moskovského patriarchátu, lebo sami sme boli slabí, keďže našich najlepších synov zmárnili nemeckí fašisti. V tej dobe — dobe exarchátu — to bol ozajstný rozmach pravoslávia v Československu. To bolo popudom i pre nás, gréckokatolíckych duchovných a veriacich, aby sme nestáli bokom. Spoznávali sme pomaly dejinné zápolenie starých otcov. Čakali sme na deň, keby budeme môcť naveky zo seba striasť teror Vatikánu spodobnený v únii, následky, ktoré gniavili duše 300 rokov. Chceli sme zúčtovať so lžou, do ktorej násilím uvrhli naších predkov. Chceli sme potvrdiť, že obete predkov neboli márne.

V ten spomínaný deň „jehože sotvori Hospoď" sa ozaj stalo, že nás, býv. gréckokatolíkov, láskavo prijala do svojho lona pradedovská cirkev pravoslávna. S radosťou sme sa zjednotili, ako rodní bratia sme stáli pri sebe a trikrát zaspievali „CHRISTOS VOSKRESE..." a potom sme hromo-

vými hlasmi vykríkli: „DA VSI JEDINO BUDUT!" „Nech žije pravoslávna cirkev s tradíciami našich pradedov"! Ohlas Manifestu zaburácal tak silne, že zatriasol svedomím nepriateľov pravoslávia, ktorým nezostalo iné, než sa pokoriť pred vôľou ľudu a duchovenstva, alebo zutekať pred hnevom más veriacich prítomných na Sobore, ktorý sa zlatými literami zapísal do dejín našej cirkvi. Manifest vyburcoval i povedomie veriacich, aby pevne stáli na stráži našej pradedovskej cirkvi, dedičstva sv. bratov Cyrila a Metoda.

Materská ruská cirkev nás neopustila. Posiela nám jedného zo svojich najlepších arcipastierov, arcibiskupa Jelevferija, človeka plného lásky a dobroty. Prvým pravoslávnym biskupom v Prešove sa stáva vladyka Alexij, v Michalovciach vladyka Alexander (obč. menom Viktor Mihalič, kanovník a býv. gen. vikár v Prešove). Zvolený bol 29. júla 1950.

Niektorí z vtedajších činiteľov už nie sú medzi nami. So skormúteným srdcom sa skláňame pred ich svetlou pamiatkou. Večnaja pamjat!

Tak išiel život v oslobodenej vlasti a r. 1951 sa naša pravoslávna cirkev stáva samostatnou, autokefálnou. Podstata cirkevnej samostatnosti spočíva v tom, že cirkev nie je v žiadnom smere závislá na niektorej inej zahraničnej cirkvi, že si všetky veci duchovného života na poli vnútornom i vonkajšom riadi vlastnými orgánmi. Sama si volí a svätí biskupov, má vlastného najvyššieho predstaviteľa a vlastné cirkevné súdnictvo. Má troch biskupov, ktorí podľa apoštolskej postúpnosti vysväcujú ďalších biskupov. Takáto samostatnosť nijako nenarušuje jednotu pravoslávnych cirkví, ako apoštolských, svätých, všeobecných a jediných.

Pravoslávna cirkev v Československu bezvýhradne stojí na strane mieru a usiluje sa, aby jej hlas posilnil tábor mierumilovných národov, čo pravdaže nebolo pochuti v r. 1968 revanšistickým silám v gréckokatolíckej cirkvi. Všetky úspechy nadobudnuté počas 18 rokov nám chceli zničiť. Pripravovali sa na to celých 18 rokov, aby napokon zaangažovali všetky možné prostriedky proti pravoslávnej cirkvi. Tak dosiahli napokon povolenie gréckokatolíckej cirkvi, sme však tej mienky, že vtedy sa myslelo na ozaj demokratické jednanie medzi obidvomi cirkvami. Vec vyústila však opäť do starého, historického násilia a krvavého teroru, pričom sa prejavila tendencia pravoslávnu cirkev zlikvidovať ako nežiadúcu v našom štáte.

Príchod vojsk Varšavskej zmluvy skončil s barbarstvom. Pravoslávnej cirkvi opäť prichádza povinnosť zvolať si svoje ovečky, zastrašené terorom. Ľahko však bolo ničiť a rozháňať... Jestvuje i dnes ešte mnoho kultúrnych odborov na Národných výboroch, kde sú doteraz na mnohých miestach namiesto ľudí nestranných a spravodlivých, ľudia neobjektívni, z čoho vyplývajú neúnosné pomery pre našich veriacich, pomery niekedy až stredovekého rázu.

Rok 1970 má byť rokom konsolidácie v celej našej drahej vlasti, kde boli porušené zákony, kde nastal pokles pracovnej morálky.

Zo spomenutého vidieť, do akej situácie sa dostali pracujúci pravoslávneho vierovyznania, ich biskupi a duchovenstvo a celá naša spoločnosť. Takú situáciu zapríčinili reakčné, protisocialistické a protisovietske živly. Pravoslávnu cirkev označili za agenta Moskvy, voči ktorému bolo všetko dovolené.

Teraz sa radujeme, že sa veriaci vo veľkom počte opäť vracajú do pravoslávnej cirkvi. Tu iste naši neprajníci nebudú môcť hovoriť o duševnom terore, lebo veriaci sa s plačom pýtajú na eparchiálnych orgánoch, kedy dostanú späť pravoslávneho duchovného. Čakáme i na našich pomýlených mladých duchovných, ktorí sa akiste spamätajú zo zastrašenia a vrátia sa k rodnej matke cirkvi, ktorá plače nad urážkami, jej spôsobenými.

Štvrť storočia po oslobodení, ktoré v máji oslávime, oslávime s čistým svedomím. Neurobili sme nič proti tomuto pracujúcemu ľudu, chceme si s každým podať ruku. Máme dôvod sa radovať z 25. výročia oslobodenia, máme prečo osláviť 20. výročie Veľkého Prešovského Soboru, ktorý zrušil v medziach zákona úniu, lebo zapríčinila mnoho zla. Aká je, sa ukázalo len za tak krátky čas, keď jej bola daná možnosť revanšu, nie cirkevného, ale čisto politického.

— I. K. —

Akého si náboženstva, viery?

(pokračovanie)

Západní teológovia sa snažia učenie o pápežskom primáte a o hlavenstve sv. ap. Petra dokázať aj z ďalších slov toho istého textu Písma sv.: „*A dám ti kľúče nebeského kráľovstva, a čokoľvek by si zviazal na zemi, bude zviazané aj na nebi; a čokoľvek by si rozviazal na zemi, bude rozviazané aj na nebi.*" (Mat. XVI, 19).[1]

Uvedenými slovami chcel Isus Christos udeliť ap. Petrovi nie nejakú vyššiu moc nad druhými apoštolmi, ako to učia západní teológovia, ale moc viazať a rozviazať, akú dal aj ostatným apoštolom, keď povedal: „*Amen vám hovorím: Všetko, čo by ste zviazali na zemi, bude zviazané aj na nebi; a všetko, čo by ste rozviazali na zemi, bude rozviazané aj na nebi*" (Mat. XVIII, 18). A po Vzkriesení to isté opakoval taktiež všetkým apošto-

[1] *O tomto mieste Písma sv. zaujímavú kritiku podáva starokatolícky teológ Štefan Zagorac v brožúre: O postanku papinstva — odgovor rimokat. bogoslovima u Sarajevu: Dru J. Jablonoviču, o fra M. Jakovljeviču i Dru Č. Šekadi", ktorá vyšla v Zágrebu 1927 r. Tam na str. 17—25 medzi iným píše: „Tvrdil som a svoje tvrdenie opakujem, že nejestvuje žiadny rukopisný prameň od evanjelistov, a menovite od Matúša. Najstarší rukopis prvého evanjelia pochádza zo štvrtého storočia. Prirodzene, že tie rukopisy*

lom: „Prijmite Svätého Ducha! Keby ste odpustili hriechy niektorým ľuďom, sú im odpustené, a keby ste zadržali hriechy niektorých ľudí, sú im zadržané“ (Ján XX, 22–23).

Darovanie vyššej moci sv. apoštolu Petru západní teológovia vidia aj v týchto Spasiteľových slovách: *„Šimone Jonášov, či ma miluješ, viac ako títo? A on mu povedal: Áno, Pane, ty vieš, že ťa mám rád. A Isus mu povedal: Pas moje jahniatka! A zase mu povedal, po druhé: Šimone Jonášov, či ma miluješ? On mu povedal: Áno, Pane, ty vieš, že ťa mám rád. Nato mu povedal Isus: Pas ako pastier moje ovečky! Povedal mu po tretie: Šimone Jonášov, či ma máš rád? Vtedy sa zarmútil Peter, že mu povedal po tretie: Či ma máš rád? A povedal mu: Pane, ty vieš všetko, ty znáš, že ťa mám rád. A Isus mu povedal: Pas moje ovečky“!* (Ján XXI, 15–17). Na základe tohto rozhovoru Isusa s Petrom, tvrdia, že Isus Christos, ako dobrý pastier ustanovuje ap. Petra za svojho zástupcu tu na zemi. Zveruje mu starostlivosť o duchovné stádo svojej Cirkvi. Sv. ap. Peter má pásť Jeho ovečky a je najvyšším pastierom tu na zemi, priamym zástupcom Christovým. Ďalej tvrdia, že tieto slová sú vyplnením slov Christových o vybudovaní svojej Cirkvi na skale (Mat. XVI, 18). No takého výkladu nenachádzame ani u jedného zo sv. otcov a učiteľov Cirkvi. Naopak, z celého rozhovoru môžeme vidieť, že slovami *„pas ovečky moje“* Isus Christos ustanovuje sv. Petra na apoštolskú službu, ktorú bol stratil, keď sa trikrát odriekol od svojho Učiteľa Isusa Christa, o čom svedčia slová anjela: *„Povedzte jeho učeníkom, aj Petrovi“ (Mr. XII, 7).* Takto vysvetľujú aj sv. otcovia a učitelia Cirkvi, ako napríklad: *bl. Augustín, sv. Ján Zlatoústy, Epifanij, sv. Cyril Alexandrijský a iní.* Takto učí aj pravoslávna cirkev, keď vo svojich cirkevných piesniach ospevuje ap. Petra: *„Trikratným voprošenijem ježe, Petre, ľubiši li mja, trikratnoje otverženije Christos isprazil jest!“* (Stichira — slava na veľ. večerni v službe sviatku Petra i Pavla 29. júna).

Ďalší dôkaz pre svoje učenie, na ktorý sa záp. cirkev odvoláva, sú slová Spasiteľa k sv. p. Petrovi: *„Ale ja som prosil za teba, aby neprestala tvoja viera. A ty, keď sa raz obrátiš, utvrdzuj svojich bratov.“ (Luk. XXII, 32).* V tomto texte západní teológovia vidia zvláštnu moc, ktorú dal Spasiteľ ap. Petrovi. Tieto slová ako hovoria, sú svedectvom toho, že ap. Peter je ustanovený za prvého v kruhu apoštolov a v celej Cirkvi.

---

majú vcelku text Matúša (XVI, 17–19). Že tieto rukopisy nie sú: „doslovné“ prepisy autografov, ako to tvrdí p. fra J., dokazuje nám skutočnosť (ktorú bol nútený priznať aj fra J.), že v nich bolo ponad 30 tisíc variantov v prvých storočiach; dokonca až do stotisíc (zrovnaj Jülicher: Einleitung in d. Neue Testament, 5. 6. Aufl. S. 537 sl.). Taktiež je dokázané, že boli aj vsuvky (napr. I. Ján. V, 7) za účelom dogmatickej potreby. Ja som už spomínal o tom, že už Dionisij Korintský a Origen sa sťažovali, ako niektorí svojvoľne vsúvajú do sv. textu, vymazujú z neho, následkom čoho sa slová Pánove skomolujú (Euseb. Hist. Ecl. IV. 23., 12 i Origenov komentár Mat. XV, 14). Či sa azda ložné Klementine nepovažovali za autentické spisy rímskeho Klementa? Či sa ľahko nemohlo stať, že z týchto spisov niečo vošlo do evanjelského textu? Najstarší svedkovia, ktorí spomínajú tento text, ako Tertulian a Origen, boli osobne v Ríme, odkiaľ ho so sebou doniesli. U Justína ešte sa nič nespomína o Petrovi, ako stene cirkvi. Irinej tiež nepozná výraz o budovaní cirkvi na skale. Tacijan, učeník Justínov, uvádza: „Ty si skala“ a nie „Ty si Peter“ (Tu es petra, ne tu es Petrus“). Eusebij uvádza „na skale postavim“, a nie „na toj skale“.

Keď si však lepšie všimneme slov, ktoré Isus Christos povedal prv: *„Šimone, Šimone, hľa, satan si vás vyžiadal, aby vás preosial ako pšenicu“ (Luk. XXII, 31)* a ďalších slov toho istého rozhovoru (Luk. XXII, 33–34.), uvidíme, že nemajú taký význam, aký im západní teológovia pripisujú. Spasiteľ sa modlil za neho, lebo predvídal jeho veľkú pochybnosť a jeho trojité zapretie Christa. Tieto slová majú asi takýto zmysel: *„Ty zakolíšeš vo svojej viere a padneš, avšak vstaneš a sa prebudíš. Vtedy sa pozastavíš nad svojou chybou a vrúcnym pokáním a snahou napraviť svoju chybu, ukážeš spasiteľný príklad ostatným, ktorí budú pochybovať vo viere“.*[2]

Nezastavujúc sa pri ostatných menej vážnych miestach Písma sv. (Ján I, 42; Mat. XVII, 27), ktorými rímski teológovia ešte s väčšími ťažkosťami sa snažia podoprieť svoje učenie o pápežskom primáte, pristúpime k rozboru ďalších hlavnejších miest, najmä v Skutkoch apoštolských.

Miesta, na ktoré sa odvolávajú západní teológovia, tvrdiac, že ap. Peter mal vyššiu moc nad ostatnými apoštolmi, sú tieto:

a) „V týchto dňoch povstal Peter medzi bratmi...“ (Skut. I, 15). Tu, tvrdia, že apoštol Peter dal, ako prvý, návrh na zvolenie niekoho za apoštola, namiesto Judáša. Avšak z toho ešte nijako nevyplýva to, že ap. Peter mal vrchnú moc nad ostatnými apoštolmi. Naopak, mienka zvoliť novú osobu na apoštolskú hodnosť bola mienkou celého zboru veriacich (120 osôb). Dôkazom toho je aj to, že všetci sa modlili, aby Pán si vyvolil jedného z dvoch ťahaním losov. V opačnom prípade, keď by Peter bol tým, čím ho chcú mať rím. kat., bol by jednoducho menoval z moci svojho úradu.

b) „A po mnohom dohadovaní sa povstal Peter a povedal im: Mužovia, bratia, vy viete, že si Boh od dávnych dní vyvolil medzi nami, aby skrze moje ústa počuli pohania slovo evanjelia a uverili“ (Skut. XV, 7). Na Jeruzalemskom sneme — hovoria západní teológovia — dal ap. Peter prvý svoj návrh. Avšak tento akt ap. Petra ukazuje iba to, že konal svoju povinnosť a podával správu celému apoštolskému snemu vo veci sporu *o obriezku.* Že apoštol Peter nebol hlavou cirkvi, ale iba rovný ostatným apoštolom, toho dôkazom sú nám tieto fakty: 1) Pre vyriešenie tohto sporu boli sv. apoštoli Pavel a Barnabáš poslaní do Jeruzalema „k apoštolom a starším“ hovorí sa v Skut. ap. (XV, 2);2) prv než ap. Peter vyslovil svoj návrh, bola dlhá debata medzi apoštolmi — *„po mnohom dohadovaní sa vstal Peter a povedal...“ (XV, 7.); 3) konečný návrh na vyriešenie* tohto sporu bol prijatý návrh Jakubov, a nie Petrov; *4) uznesenie apoštolského snemu* bolo vynesené nie od jediného Petra, ale od všetkých tam prítomných apoštolov; 5) na sneme bol predsedajúcim pravdepodobne apoštol Jakub, a nie Peter, čo by sa dalo očakávať, keď by ap. Peter bol poverený riadiť Cirkev, ako jej hlava.

Z uvedených textov môžeme vidieť, že nie je najmenšieho vážneho podkladu pre učenie o hlavenstve ap. Petra v Cirkvi. Naopak, z činnosti sv. apoštolov a ich spolunažívania medzi sebou vidíme celkom inú situáciu. Tak napríklad sv. apoštol Peter nikde vo svojich listoch nehovorí o tom, žeby dostal niekedy zvláštnu moc nad celou Cirkvou a nad ostatnými apoštolmi. Jasne však píše, že v duchovnej moci je rovný s ostatnými *„spolustarší a svedok utrpení Christových...“* (I. Petr. V, 1.) Sv. ap. Pavla nazýva „milovaným bratom“ (II. Petr. III, 15). Najvyššieho Arcipastiera menuje jedine Isusa Christa (I. Petr. V, 4.) Sv. apoštol Pavel vo svojich listoch, keď píše o rôznych stupňoch hierarchie (I. Kor. XII, 27–30; Efez. IV,

---

[2] *L. Epifanovič: Zapiski po obličitateľnomu bohosloviu, str. 52.*

11.) nikde nespomína viditeľnú hlavu — ap. Petra; Jedinou hlavou nazýva len Isusa Christa (Efez. I, 22—23; IV, 15—16; V, 23; Kolos. I, 18). V liste ku Galatským (II, 9), sv. apoštol Pavel pripisuje osobnú vážnosť a autoritu nie jednému Petrovi, ale trom apoštolom: Jakubovi, Petrovi a Jánovi, ktorých spolu menuje *„stĺpami cirkvi"*.

A že apoštol Peter v mnohých prípadoch vystupuje do popredia ako prvý, v tej alebo inej veci, v tej alebo inej činnosti, to iba preto, že bol živej povahy a sangvinického temperamentu. Iba takouto jeho charakterovou vlastnosťou dajú sa vysvetliť jeho často prehnané činy. Tak napríklad po vyznaní Isusa Christa za Syna Božieho, za čo dostal od Christa epitet „blažený" a sľúbenie kľúčov od kráľovstva nebeského, začína hneď za tým protirečiť Christu vo veci predpovedi utrpenia, za čo dostal od Christa odplatu.

(Pokračovanie)

Príprava pôdy k uzavretiu únie

„Pri našich krokoch teraz obkľučujú nás: oči si upierajú, by nás zohli po zem" (Žalm 17, 11).

Horúce modlitby vysielali k Bohu spolu so žalmistom pravoslávni veriaci v 17. storočí, keď spozorovali v ohradách Cirkvi nezvaných hostí, otcov — jezuitov, ktorí siali medzi duchovnú pšenicu „kúkoľ" — rozbroje v cirkvi. Pravoslávna cirkev u nás sa nezaoberala agitáciou proti iným náboženským vierovyznaniam, táto metóda je pre pravoslávnu cirkev cudzia. V rámci možností konala svoje bohumilé dielo a starala sa o spásu svojich duchovných detí. Bohužiaľ však, takto si nepredstavovali misijnú prácu nezvaní hostia. Mali záujem najmä o to, aby sa rozbúrila hladina, vznikol rozkol v radoch pravoslávnej cirkvi u nás, ktorý by potom využili vo svoj prospech. Veriaci boli uvedomelé pravoslávni, žili vo viere otcov a vôbec ju nechceli meniť, hoci keď boli slobodní, mali na to právo. Nijako by to neodporovalo zákonom. Keď latinskí misionári spoznali situáciu, vedeli, že nemajú nádej na úspech. Bolo teda nevyhnuteľne potrebné použiť starý spôsob, ako obrátiť pravoslávnych ku katolíckej orientácii prostredníctvom tak zvanej „únie", pravdaže, po náležitej príprave. Táto práca mala sa začať prehováraním, sľubovaním pozemského blaha alebo vnášaním sporov do cirkevnej rodiny. Je všeobecne známe to, že vec, ktorá ľudí spája, prináša blaho, ale to, čo ich rozdeľuje, má za následok zlo. Táto pravda je zakotvená v ľudskom srdci a nik ju nemôže zvrátiť.

Ak sa trma-vrma vnášala do života cirkvi ľuďmi nie cirkevnými, ktorí majú svoj cieľ a osobnú ctibažnosť, nemusí to byť čudné. Ale nie je možné sa nevzrušovať, ak neporiadky do cirkvi sú vnášané ľuďmi, ktorí vyznávajú Boha vo sv. Trojici, ktorí vyšli z jedného domu Božieho, Christovej cirkvi,

ktorí sa oddelili od cirkvi pravoslávnej v r. 1054. To sa muselo dotknúť pravoslávnych veriacich u nás v XVII. storočí. A podľa spravodlivej zákonnej horlivosti k starej viere, v sebaobrane často používali rôzne spôsoby.[1] Ani toto nebrali na vedomie latinskí misionári. Boli presvedčení, že konajú svoju vec v mene „svätého poslania, milého Bohu".[2]

Kto boli títo misionári? — Mníšsky rád jezuitov „Spoločnosť Ježišova", založená Ignácom z Loyoly a potvrdená „svätou stolicou" roku 1540. Členovia tohto spolku po absolvovaní určitých skúšok nemuseli žiť v kláštore. Boli posielaní do služby medzi svetských ľudí, do závodov alebo politických organizácií. Cieľ bol jasný: upútať srdcia ľudí ku katolíckej cirkvi. Hoci jezuiti boli mimo kláštora, ich disciplína neklesala, o čom podrobne píše p. Tondi v svojej knihe, ako sa stal členom rádu.[3] Takúto zbraň používala rímsko-katolícka cirkev, aby pravoslávnych veriacich získala pre seba. Už začiatkom XVI. stor. vznikali prvé pokusy pripraviť pôdu pre prijatie únie, ale mukačevský biskup Ján tieto pokusy zmaril. Predsa sa však pokračovalo, hoci jemne; východný obrad mal zostať neporušený a od uniatov prevziať len jednu povinnosť — uznať pápežský primát,[4] čo prakticky znamenalo vojsť do úplnej závislosti na rímsko-katolíckej cirkvi. Na tých istých základoch bola r. 1596 utvorená cirkevná únia na západnej Ukrajine, únia brest-litovská. Bol to skúšobný krok, ako utvoriť uprostred ruského a ukrajinského ľudu oporné centrum, z ktorého sa bude ľahko vplývať i na ostatné obyvateľstvo. Prvý krok z Brest-Litovska bol nasmerovaný na Uhorskú Rus, Podkarpatsko a Prešovsko. V XVI. stor. sa vec nepodarila uskutočniť z dôvodov vnútorne-politických. Až všetky problémy boli vyriešené, Leopold I. Habsburg uverejnil svoj program, kde sa hovorilo: „Spočiatku urobím Maďarsko otrockým, potom žobráckym a až tak katolíckym".[2] (str. 57). Tu sa rozumie Prešovsko a Podkarpatsko, po ktorých malo a muselo vojsť do široko otvorených dverí rímsko-katolíckej cirkvi i Sedmohradsko.

Od r. 1600 sa začalo so systematickou prácou na zavedení únie u nás. Za tým účelom prišli vo veľkom množstve otci jezuiti do Užhorodu na misijnú prácu na Podkarpatsku, a do Humenného pre prácu na Prešovsku.[5] Zaujali miesta v školách, aby získali mládež, budúcu inteligenciu. Potom by prišlo na rad duchovenstvo a veriaci, ako sa niektorí vyjadrovali: „pop i chlop"[2] (str. 59). Do chodu boli dané všetky dostupné prostriedky, ktorými misionári vládli. A najprv sa rozpútal uragán nad bezbrannými mukačevskými pravoslávnymi archijerejmi.[6] S misionármi tesne spolupracovali i miestni feudáli, ktorí nijako nesúhlasili so zákonnými právami pravoslávnej cirkvi, ktoré obdržala kráľovskými dekrétmi. Postupovali tak, ako sa im zachcelo, podľa inštrukcií grófa Juraja Drugheta, ktorému boli podriadení župani a iní činitelia. Toto všetko pomáhalo v úspešnom napredovaní otcov — jezuitov.

(pokračovanie)

POUŽITÁ LITERATÚRA:

[1] *A. Petrov: Materiály dľa istoriji Uhorskoj Rusi..., C. Peterburg, 1905*
[2] *I. G. Kolomijec: Očerki po istoriji Zakarpatja, Prešov, 1955*
[3] *A. Tondi: Jezuiti, Moskva, 1955*
[4] *P. I. Ivašina: Nasilstvennoje vvedenie uniji... 1957*
[5] *P. P. Sova: Prošloje Užhoroda, Užhorod, 1923*
[6] *A. Hodinka: A munkácsi görögkatholikus püspökség.... Budapešť, 1910*

Prof. dr. Peter Kernaševič

Postrehy z cesty

(pokračovanie).

Do Pskova sme pricestovali vlakom ráno 19. júla 1969. Cestovanie v lôžkových vozňoch bolo veľmi príjemné. Pred večerom sme mali možnosť pokochať sa krásnou prírodou Valdajskej vysočiny, poľami, lesmi a jazerami.

A už sme **„v krajine Pskovskej"!** Je to vlasť veľkej ruskej kňažnej, sv. apoštolom rovnej Oľgy. Roku 1969 ruský pravoslávny národ spomínal 1000. výročie jej smrti.

Mesto Pskov je jedným z najstarších miest v Rusku. V XV.—XVI. stor. Pskov predstavoval najsilnejšiu pevnosť s hradbami 9 km dlhými a s 39 vežami. Mesto samo leží pri rieke Veliká, na sútoku s riekou Pskovou. Je to veľmi staré mesto, ktoré zohralo veľkú úlohu v boji s agresiou nemeckých rytierov-feudálov. Roku 1240 časť pskovského bojarstva zradne vydala Pskov, ale **začiatkom r. 1241 sv. kniežа Alexander Nevský porazil nepriateľské vojská a mesto oslobodil.**

Sv. kniežа Alexander Nevský žil v rokoch 1220—1263. Bol kniežaťom novgorodským, veľkým ruským vojvodcom, silným politickým činiteľom XIII. storočia, národným hrdinom, obrancom sv. pravoslávia, synom Jaroslava II. a pravnukom Vladimíra Monomacha. Jeho štátnická činnosť spadala do obdobia, kedy ruskému národu a pravosláviu hrozilo smrteľné nebezpečenstvo zvonku. Na severovýchod a juh krajiny vtrhli hordy Mongolov a Tatárov, ktorí kruto mučili ruskú zem. Krajina bola rozdrobená na množstvo malých feudálnych kniežactiev a nemohla sa vzchopiť k organizovanému boju proti nepriateľom. Túto rozdrobenosť chceli využiť rytieri livonského rádu, ktorí sa usilovali uchvátiť krajinu Pskovskú a Novgorodskú. Uzavreli spojenectvo so švédskymi a datskými rytiermi a dohodli sa, že spoločne a naraz napadnú Rusko. **Toto spojenectvo bolo v duchu rímskeho pápeža, ktorý sa snažil obrátiť ruských ľudí na katolícku vieru.** (Hľa, prečo uniati nielen doma, ale aj v zahraničí sa toľko znepokojovali v rokoch 1948—50, keď spoznali, že pravoslávni obyvatelia mesta Prešova na východnom Slovensku si budujú chrám zasvätený sv. kn. Alexandru Nevskému.)

Za takýchto ťažkých podmienok ruský ľud našiel v sebe dosť síl, aby ubránil svoju samostatnosť. Zviedol s uchvatiteľmi rozhodujúcu bitvu, ktorú viedol mladý novgorodský knieža Alexander Jaroslavič. Dňa 15. júla 1240 bola vybojovaná významná bitva Nevská, bitva ruských vojsk so Švédmi na rieke Neve, blízko ústia rieky Ižory. V tejto bitve Alexander Jaroslavič, hoci mal menšie sily k dispozícii, zvíťazil nad mnohopočetným švédskym vojskom. Za víťazstvo na rieke Neve Alexander Jaroslavič dostal meno Nevský.

Konečné víťazstvo Rusov nad Nemcami a Švédmi dosiahol Alexander Nevský na zamrznutých vodách Čudského jazera, neďaleko Pskova, 5. apríla 1242.

Zastavil som sa pri týchto historických faktoch náročky, aby som, hoci len v krátkosti oboznámil našich vážených čitateľov s históriou u nás prv málo známeho sv. kniežaťa Alexandra Nevského, ktorý je patrónom terajšieho prešovského katedrálneho chrámu.

Na stanici v Pskove **nás očakávali predstavitelia Pskovo-Pečerského monastiera — o. archimandrita Augustín** s otcom ekonómom. Prijali nás veľmi vrúcne. Ponúkli nám osobné autá — taxíky a s veľkou parádou nás odviezli do hotela „Októbrová".

Chrám sv. Trojice v Pskove.

Hotel, ako aj celé mesto, urobil svojím vybavením na nás čo najlepší dojem. Pohostinnosťou našich hostiteľov sme boli úplne šokovaní. V každej hotelovej izbe ležala okrem minerálok aj veľká čokoláda... Pri raňajkách otec archimandrita s otcovskou dobrotou povedal, ukazujúc pri tom na prehýňajúci sa stôl, plný vybraných lahôdok: **„Prosím, jedzte, jedzte, všetko je tu pre vás, cíťte sa ako doma..."** A my sa naozaj cítili ako pri svojich najbližších. Pri tých istých raňajkách nás otec archimandrita zoznámil s programom dňa a okrem iného povedal, že obed bude v monastieri. Ja osobne, pravdu povediac, som nebol touto zvesťou nadšený. Nie preto, že si obľubujem vybrané jedlá, ale jednoducho preto, že už sám názov „monastier" u mňa vyvolával dojem skromnosti až chudoby. Sdelil som svoj názor svojmu susedovi pri stole, o. asistentovi Š. P., ktorý moje obavy zavrhol svojím úsmevom a kývnutím hlavou kategoricky mi oznámil: **„Nie** — šepkal tíško — **to sa mýlite, tu lepšie hostia v monastieri než v akomkoľvek hoteli".** Pretože tento kolega žil v ZSSR štyri roky, prišlo mi len uveriť jeho slovám. A ozaj, pri obede som si spomenul na jeho slová a presvedčil som sa o tom, že hovoril pravdu.

Teda po raňajkách sme si išli obzrieť mesto. **Otec archimandrita Augustín nás s veľkou pozornosťou oboznamoval s históriou mesta a jeho pamiatkami.** Uprostred starých pamätníkov dominuje pamätník nový — obelisk padlým hrdinom sovietskej armády v druhej svetovej vojne.

Po prehliadke mesta sme odišli autobusom do Pskovo-Pečerského monastiera. Cestou sme si prezreli niekoľko chrámov, obdivovali sme krásu hrdého Trojického chrámu.

Tu žila niekedy sv. kňažná Oľga, ktorá sa neskôr stala ženou kniežaťa Igora a kňažnou Kyjevskej Rusi. Prebývala v Byzancii, kde prijala krst a potom sa vrátila domov. Raz, ako hovorí tradícia, po žiarivej krase teplej krajiny sv. Oľga uvidela opäť svoju severnú vlasť. Pri jednej prechádzke sa pristavila na brehu a obzrela sa. Chmáry plávali nad priestorom a zakrývali slnko. Zrazu svetlo osvietilo zem tromi lúčmi. Pred sv. Oľgou ležal kraj vo veľkom tichu. Dve rieky sa ponáhľali jedna k druhej. Tam, kde sa zlievali, v lúčoch slnka, sťa loď, vyčnieval kamenný mys. Pozerajúc na neho, sv. Oľga povedala: **„Tu bude chrám svätej Trojice a mesto veľké, slávne a vo všetkom bohaté..."** Keď sme sa blížili k monastieru, videli sme najprv mohutné murované opevnenia so zvláštnymi vežami, tzv. Kornilievskými zo XVI. st., ktoré obkolesujú monastier a súčasne svedčia o minulých búrlivých časoch, kedy ruský národ po niekoľko storočí musel brániť svoju vlasť pred západnými uchvatiteľmi. Pri vchode do monastiera nás prijal otec námestník monastiera, ktorý **nás predstavil Jeho Vysokopreosvietenosti vladykovi Jánovi, arcibiskupovi pskovskému a porchovskému.** (pokračovanie).

„Žatvy je mnoho, ale robotníkov málo..."

Jednou z prvoradých povinností každej spoločnosti je výchova novej generácie, ktorej údelom bude raz prebrať kormidlo budúcnosti. Jedno je pre nás v súčasnosti isté už zo skúseností, že čo si zasejeme dnes, to zajtra si zožneme. Tak je to aj v cirkvi. Každá cirkev svojím spôsobom si vychováva kňazský dorast pre doplnenie duchovenského stavu za účelom riadnej dušpastierskej starostlivosti o svojich veriacich.

Pravoslávna cirkev v našej vlasti kladie veľký dôraz nie len pri nábore na nivu duchovnej osvety, ale aj na výchovu budúcich služobníkov oltára. Každý z mladých priateľov, ktorý pociťuje v sebe hlas volajúci slúžiť Bohu, cirkvi svätej a veriacemu ľudu, pre toho brány našej Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove sú otvorené, a sa mu tam naskytne široká škála bohovedného štúdia.

Keď posielam hlas môj touto cestou do sŕdc mladých priateľov, mám na mysli len tých kandidátov, ktorí s cirkvou Christovou — pravoslávnou, dedičstvom svätých Cyrila a Metoda, to myslia úprimne, že ju nezradia, nepotupia danú prísahu pri vysviacke, že budú s ňou prežívať radosť i utrpenie a že svoje povinnosti budú triezvo, uvážene konať každý čas a tak viesť Boží ľud k životu v duchu lásky svätého evanjelia, pre mier a pokoj medzi všetkými ľuďmi dobrej vôle.

Hlboká viera nášho ľudu vo svojej pradedovskej viere nezhasla, ba za posledné dva roky, roky skúšok a úskalia, sa ešte väčšmi zakalila v jeho srdciach a tento ľud je hrdý na svojich verných kňazov, ktorí s ním zostali, ktorí s ním cítia a čaká aj na budúcich kňazov — kazateľov slova Božieho.

Božský Spasiteľ sa k vám, mladí priatelia, prihovára: „Poďte ku mne všetci... a učte sa odo mňa; poďte za mnou a učiním vás rybármi ľudí" **(Mat. 11, 28—29; 4, 19).**

Nech znejú tieto slová nášho Spasiteľa stále vo vašich mladých srdciach, nech nájdu v ňom živnú pôdu, a tak vyvolávajú túžbu svätého slúženia na Božej nive vo vás, lebo „žatvy je mnoho, ale robotníkov málo" (Mt. 9, 37).

Prot. Dr. Andrej Mihaľov,
dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty

Z ústredia

DELEGÁCIA PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKOSLOVENSKU NA INTRONIZÁCII METROPOLITU VARŠAVSKÉHO A CELÉHO POĽSKA, VLADYKU VASILIJA.

Intronizácia sa konala dňa 1. 3. 1970. Na pozvanie pravoslávnej cirkvi v Poľsku a so súhlasom príslušných činiteľov Ministerstva kultúry v Prahe, zúčastnili sa uvedenej intronizácie za pravosl. cirkev v ČSSR Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej, Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský a riaditeľ Úradu eparchiálnej rady v Prahe prot. K. Dušan Surma.

Po privítaní na Gdaňskom nádraží vo Varšave dňa 28. 2., kde boli prítomní poľský biskup Alexij a prot. dr. A. Znosko, sa naša delegácia ubytovala v hoteli Bristol. Pri obede predniesol nový varšavský a poľský metropolita Vasilij precítený privítací prejav v duchu mierovom a ekumenickom. Za Svetovú radu cirkví pozdravil nového metropolitu a všetkých prítomných hostí zástupca dr. Blakea zo Ženevy.

Pred večerom sa naša delegácia zúčastnila bohoslužieb na predmestí Volja, kde boli okrem niekoľkých diakonov a duchovných prítomní i traja archijereji: metropolita pražský Dorotej. banjalucký biskup Andrej z Juhoslávie a prešovský biskup vladyka Nikolaj. Bohoslužobné spevy predniesol bezchybne miestny chrámový chór. Hodnotnú kázeň predniesol početným veriacim vladyka metropolita Dorotej.

Dňa 1. 3. sa od deviatej hodiny schádzali postupne všetky delegácie do katedrálneho chrámu, kde boli jedna za druhou slávnostne privítané. Všetci archijereji pristúpili ihneď k riadnemu bohoslužobnému obliekaniu a k príprave na prevedenie intronizácie a k slúženiu bohoslužieb. Najvyšší z prítomných delegátov sa dostavili do chrámu poslední, medzi nimi i metropolita Dorotej a patriarcha Gruzínska J. Sv. Jefrem. Nakoniec prišiel do chrámu i nový metropolita varšavský a celého Poľska Vasilij, ktorý po privítaní zostal uprostred chrámu na ambonu, kde bol prevedený ceremoniál intronizácie a vykonané bolo slávnostné archijerejské obliekanie s odovzdávaním potrebných hodnostných insignií.

Po prečítaní časov sa začala slávnostná archijerejská sv. liturgia za spoluslúženia štrnástich archijerejov, niekoľkých diakonov a duchovných, za účasti členov všetkých delegácií, zástupcov cirkví a cirkevných spoločností, zástupcov štátnych a iných úradov a spolkov a veľkého počtu veriacich, ktorí naplnili priestrannú chrámovú loď do posledného miesta. Po ukončení sv. liturgie, po mnohokrát odspievanom mnoholitstviji novému metropolitovi, všetkým prítomným a všetkým pravoslávnym kresťanom, pristúpili vedúci jednotlivých delegácií k blahoželaniu novému metropolitovi Vasilijovi, ktorému odovzdali i mnohé cenné upomienkové dary, okrem iného i archijerejské oblečenie, dykirije, trykirije, kríž na žehnanie, zlatú lampu na večné svetlo, rôzne drahocenné ikony a iné. Každý gratulant predniesol svoju pozdravnú reč, na ktorú nový metropolita odpovedal a poďakoval každému zvlášť vybranými a precítenými slovami.

Zvlášť precítený preslov a blahoželanie predniesol náš metropolita, vladyka Dorotej, ktorý vyjadril radosť svoju i celej cirkvi pravoslávnej v ČSSR nad týmto významným historickým aktom a zaželal novému metropolitovi i všetkým jeho spolupracovníkom a celej sesterskej pravoslávnej cirkvi v Poľsku veľa úspechov v bohumilej práci pre dobro a spásu veriaceho ľudu, pre zachovanie mieru na svete a pre blaho a rozkvet poľskej vlasti. Ok-

rem iného povedal: „Vaše Blaženstvo, milý vladyko. Sme tu nielen formálnymi svedkami ozaj historickej udalosti. Spojili sme sa v jedinej modlitbe s Vašimi veriacimi a prosili sme Isusa Christa, aby neodňal od Vás svoju milostivú pomoc vo vysokej službe, do ktorej ste dnes oficiálne uvedený. Od chvíle Vášho zvolenia za predstaviteľa cirkvi sa Vaše stádo značne rozšírilo, a tým aj okruh povinností. Súčasne však fyzické sily Vám ostávajú aké boli, kým služba je oveľa ťažšia. Ak by nespolupôsobila pomoc Božia, bolo by Vám ťažko sa vysporiadať s problémami, ktoré Vám bude život prinášať... Dovoľte mne, Vaše Blaženstvo, milý brat v Christu, v mene Posvätnej synody našej cirkvi, od mojich spolupracovníkov, duchovenstva a veriacich Vám blahoželať, z celého srdca zaželať Vám dobrého zdravia a úspechov na poli cirkevnom i na poli obrany mieru. Posvätnou povinnosťou všetkých nás je, aby sme ostražite chránili mier, svoje stádo duchovné a celý národ našej vlasti, ktorý sa zaoberá budovateľskou prácou pre blaho svoje i pre blaho spoločné všetkým národom ...“ Pri tejto príležitosti odovzdal vladyka metropolita Dorotej varšavskému metropolitovi Vasilijovi vzácnu ikonu Spasiteľa.

Po blahoželaniach odobrali sa účastníci tohto slávnostného cirkevného aktu a vzácni hostia na slávnostnú recepciu v hoteli Bristol, ktorá bola pripravená na 17. hodinu. Počas obeda sa znovu striedali preslovy, blahoželania a pozdravy vedúcich osobností všetkých delegácií a zástupcov štátnych úradov. V hodnotnom pozdravnom preslove, ktorý predniesol prednosta štátneho úradu pre veci cirkevné, zhodnotil dnešný dôležitý akt a pochválil doterajšiu konštruktívnu prácu poľskej pravoslávnej cirkvi a pravoslávneho veriaceho ľudu v Poľskej ľudovej republike.

V pondelok 2. marca navštívili delegácie varšavskú Duchovnú akadémiu — tzv. „Teologický inštitút“, kde sa oboznámili s teologickou prácou pri výchove bohosloveckého dorastu rôznych cirkví. Potom navštívili mnohé pamätné historické miesta Varšavy, ktorá sa usilovnosťou a obetavosťou Varšavanov a celého poľského ľudu, s pomocou priateľov tejto krajiny, zdvihla z rozvalín a opäť velebne a majestátne zažiarila v plnej kráse.

Toho istého dňa popoludní navštívili členovia delegácií štátny úrad pre veci cirkevné, kde boli hosťami vedúcich činiteľov tohto úradu. I tu boli prednesené mnohé zdravice z obidvoch strán, t. j. miestnych štátnych a cirkevných činiteľov i prítomných hostí. Pri tejto príležitosti bola slávnostne podpísaná a novému metropolitovi poľskej pravoslávnej cirkvi odovzdaná nová Ústava pravoslávnej cirkvi v Poľsku, ktorá zabezpečuje pravoslávnej cirkvi kľudný vývoj a úspešnú prácu v prospech veriaceho ľudu a hrdinskej poľskej vlasti.

Večer toho istého dňa boli všetky delegácie hosťami metropolitu Vasilija v budove pravoslávnej metropolie. Tu, po krátkom molebenu v miestnej metropolitnej kaplnke, zúčastnili sa hostia na spoločnej večeri. Zvlášť dojemné boli prejavy, prednesené na rozlúčku s milými hostiteľmi, vďaka za milé prijatie a ďalšie a ďalšie blahoželania. Vedúci našej delegácie vladyka metropolita Dorotej predniesol pri tejto príležitosti dlhší, veľmi precítený preslov, v ktorom zdôraznil bratskú a sesterskú spoluprácu obidvoch našich susediacich cirkví, ktoré mali v dejinách podobný ťažký osud. Na konci svojho preslovu odovzdal s úprimnou vďakou a blahoželaním všetkého najlepšieho vladykovi metropolitovi Vasilijovi krištáľovú vázu z českého skla.

Po krátkom odpočinku navštívili delegácie Kresťanské ekumenické stredisko vo Varšave, kde boli hosťami predsedu ekumenického strediska brata seniora Nevečeřala, ktorý, ako aj mnohí prítomní, zdôraznil ekumenickú jednotu a spoluprácu všetkých združených bratských cirkví.

Dňa 3. marca sa delegácie lúčili a odchádzali do svojich blízkych či ďalekých vlastí. Každú delegáciu odprevadil na nádražie alebo na letisko osobne metropolita Vasilij, alebo jeho zástupcovia. Tak J. Sv. Jefrem, patriarcha gruzínskej pravoslávnej cirkvi, plný hlbokých dojmov z pobytu vo Varšave, vracal sa do ďalekej Gruzie; vedúci ruskej pravoslávnej cirkvi, metropolita orlovský a brjanský Palladij so svojím sprievodom v osobe vladyku Juvenalia, sa vracal na Svätú Rus, zástupca carihradského patriarchu Atenagora, metropolita Chrizostomos do Viedne, kde pôsobí, metropolita veliko-trnovský Stefan do Bulharska, vikár rumunskej patriarchie biskup Antim do Rumunska, biskup banjalucký vladyka Andrej do Juhoslávie a iní.... Naša delegácia, ktorú na letisko odprevadil J. Blaž., metropolita varšavský Vasilij, biskup Nikanor a Alexij, prot. dr. Znosko, prot. B. Švarckopf a iní, sa vrátila toho dňa popoludní lietadlom do Prahy. Delegát gréckej pravoslávnej cirkvi vladyka Varnava, metropolita Kitru, opustil Poľsko o niečo neskôr a na spiatočnej ceste pricestoval 5. marca do Prahy, kde bol niekoľko dní hosťom J. Blaž. metropolitu Doroteja. Počas svojho pobytu v Prahe si pozrel naše chrámy, zúčastnil sa na sobotňajších a nedeľňajších bohoslužbách v katedrálnom chráme sv. Cyrila a Metoda a v chráme na Olšanoch a prezrel si mnohé pamiatočné miesta nášho hlavného mesta v sprievode diakona o. J. Šuvarského, ktorý bol jeho tlmočníkom. Do Grécka sa vrátil 10. marca lietadlom.

Cirkevná slávnosť intronizácie varšavského metropolitu má veľký význam pre ďalší život pravoslávnej cirkvi v Poľsku. Bola bezchybne organizovaná a mala veľmi dôstojný a slávnostný ráz. Zúčastnilo sa na nej 14 pravoslávnych archijerejov, z ktorých jeden bol patriarcha, päť bolo metropolitov a ostatní boli arcibiskupi a biskupi. Predstavitelia poľskej pravoslávnej cirkvi venovali všetkým členom všetkých delegácií veľkú pozornosť a obdarovali ich hodnotnými knihami. Všetci sme pocítili veľkú duchovnú silu duchovnej jednoty všetkých pravoslávnych cirkví a veriaceho ľudu, ktorí sú vzájomne viazaní nezrušiteľným putom viery v Spasiteľa Isusa Christa, ktorý je ich Základom a Hlavou, v Ktorom všetci „jedno sú“ (Gal. 3, 28), lebo pre všetkých pravoslávnych kresťanov je: „Jeden Pán, jedna viera, jeden krst“ (Ef. 4, 5). Tu bola vyjadrená i sila ekumenického úsilia všetkých kresťanských cirkví, ktoré prostredníctvom svojich zástupcov vyjadrili svoju spoločnú radosť nad radosťou a úspechmi pravoslávnej cirkvi v Poľsku i ostatných zúčastnených pravoslávnych cirkví.

Prot. K. Dušan Surma.

CHRISTOS VOSKRESE! Všetkým našim drahým čitateľom, priaznivcom sv. pravoslávnej cirkvi ako aj darcom na našu tlač želáme touto cestou šťastlivé a kľudné prežitie sviatkov Vzkriesenia Christovho.

VOISTINU VOSKRESE!

Redakcia

Prot. Michal Kernaševič

Z kroniky farnosti Ladomírová

(Pokračovanie.)

Rok 1968. Dňa 3. júna 1968 *na stropkovskú pravoslávnu faru prišlo 15 chlapov: 6 zo Stropkova a 9 z Krušinca, a žiadali d. o. Petra Cupera, aby podpísal úniu. Keď zistili, že o tom s ním škoda hovoriť, žiadali kľúč od chrámu. Keď ani to sa im nepodarilo dosiahnuť, prehlásili, že chrám vezmú násilím.*

Na samotný sviatok Zoslanie Ducha Svätého, t. j. 9. júna 1968 na večiereň v Stropkove zišlo sa mnoho pravoslávnych veriacich, asi okolo 150. Prišli však aj uniati s rím. kat, tiež v počte asi 200 ľudí. Do chrámu vstúpili až na konci večerni a začali kričať: davaj kľúč, ba dokonca začali sa Bohu rúhať. S Božou pomocou pravoslávnym sa podarilo ich vytlačiť nielen z chrámu, ale aj z jeho areálu.

10. júna 1968 *na druhý deň sviatku d. o. Peter Cuper nás navštívil a medzitým okolo chrámu zišlo sa mnoho ľudí zo Stropkova, z Bokše, z Miňoviec, z Krušinca a in. dedín, teda asi okolo 1000 ľudí. Vedúci tohoto „počestného" zhromaždenia vylomili všetky dvere a takto pravoslávnym znemožnili navštevovať sv. chrám. Pravoslávni veriaci plakali a uniati sa im smiali a vyhrážali sa im.*

Toho istého dňa zatvorili chrám aj pred d. o. Jánom Liptákom na Vyš. Svidníku a jemu povedali: „Ak podpíšete, chrám bude aj naďalej váš."

13. júna 1968 *bolo vydané vládne uznesenie o povolení gr. kat. cirkvi.*

(Pokračovanie)

DARY NA NAŠU TLAČ.

Na naše časopisy tentoraz darovali títo bratia a sestry:
Koščo Andrej, Šamudovce, 30.–, **Andrico Ivan,** Rozhanovce, 10.–, **pravoslávni veriaci z Volice** 371.–, **pravoslávni veriaci z Kuzmíc** 100.–, **M. Hamzová,** Vojčice, 10.–, **Papcun Michal,** Ruská Nová Ves, 25.–, **Mária Palatošová,** Adidovce, 20.–, **Mária Niskačová,** Košice, 25.–, **Andrej Skála,** Borov, 50.–, **V. Šuľák,** Borov, 20.–, **M. Kostičák, Gajdoš,** 15.–, **M. Kocibanová,** Suché, 15.–, **Helena Lukáčová,** Suché, 15.–, **Juraj Štefan,** Suché, 15.–, **dvaja neznámi darcovia zo Suchého** po 15.–, **Michal Hrach,** Suché, 10.–, **Anna Michalčinová,** 10.–, **Ján Dlužan,** Suché, 10.–, **Juraj Dzsara,** Suché, 10.–, **Ján Andrejko,** Suché, 25.–, **pravoslávni veriaci zo Závadky** okr. Spišská Nová Ves, 100.–, **Andrej Andrejev,** Šamudovce, 25.–, **Pravoslávny farský úrad Zbudská Belá** 225.–, **Juraj Fedorčák** s rod., Maškovce, 50.–, **pravoslávni veriaci z Dargova: Ján Sokyrka** 25.–, **Mária Havrilová** 25.–, **Ján Ferenčík** 25.–, **a neznáma,** taktiež z Dargova, 20.– Kčs, **H. Jakubová,** Prešov, 25.– a **P. Šimčišin,** Prešov, 25.– Kčs.
Úprimné a srdečné Zaplať Pán Boh za Vašu starostlivosť o našu pravoslávnu tlač! Ďalších darcov budeme postupne uverejňovať!

Zo života prešovskej eparchie

PRACOVNÁ PORADA

Dňa 25. 2. 1970 stretli sa pravoslávni duchovní prešovskej eparchie na pracovnú poradu, ktorej sa zúčastnili i profesori a študenti PBF. Poradu viedol sám Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, ktorý po modlitbe **privítal predstaviteľov ministerstva kultúry SSR, predstaviteľov pravoslávnej eparchie michalovskej a hostí.** Prot. P. Spišák, **riaditeľ ÚER, vo svojom referáte oboznámil prítomných s aktuálnymi problémami, ktoré v týchto dňoch najviac zaujímajú našich duchovných a veriacich, s konsolidáciou cirkevného života a so spoluužívaním chrámov s gréckokatolíkmi.** Vo svojom referáte **sa dotkol tiež Februárových udalostí z r. 1948,** na ktoré si práve v ten deň spomínali všetci čestní občania našej vlasti. Po prestávke **sa obrátil k prítomným zástupca ministra kultúry.** Zoznámil ich s názormi ministerstva kultúry na terajšiu situáciu v náboženskom živote našej cirkvi a dal cenné podnety, ako dočasnú krízu premeniť na normálny, konsolidovaný život našich veriacich. **Zástupca michalovskej eparchie, prot. M. Ščerbej, riaditeľ ÚER, pozdravil duchovenstvo** a zaželal mu veľa síl do ďalšej práce pre rozkvet sv. pravoslávia na východnom Slovensku. **Úprimnými slovami sa prihovoril tiež dekan PBF prot. dr. A. Mihaľov.** Napokon **v živej diskusii** jednotliví duchovní rozprávali o svojej práci na farnostiach, o svojich problémoch, **krivdách, ktoré musia znášať zo strany gréckokatolíckej** a žiadali o radu v jednotlivých prípadoch. Na otázky odpovedal Preosvietený vladyka Nikolaj, zástupcovia uvedeného ministerstva a iní. Porada bola ukončená modlitbou.

Návšteva zahraničia

Preosvietený **vladyka Nikolaj, ako člen delegácie pravoslávnej cirkvi v ČSSR, sa zúčastnil na cirkevných slávnostiach pravosl. cirkvi v Poľsku, vo Varšave,** na intronizácii nového metropolitu varšavského a celého Poľska Vasilija (podrobne v správe z ústredia).

Archijerejské bohoslužby

Preosvietený vladyka Nikolaj sa **v prvých štyroch dňoch sv. Veľkého pôstu zúčastnil v prešovskom katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského na čítaní kánonu sv. Andreja Kritského spolu s prešovským duchovenstvom.** Dňa 15. marca – **v nedeľu Pravoslávia, odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj s prešovským duchovenstvom slávnostnú sv. archijerskú liturgiu v preplnenom katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove.** Kázeň predniesol dekan PBF prot. dr. A. Mihaľov. Na konci sv. liturgie **prehovoril o význame sv. pravoslávia sám Preosvietený vladyka,** ktorý udelil tiež prítomným svoje arcipastierske požehnanie. Jeho vrelé slová sa stretli s veľkým záujmom veriacich miestnych i z ďalšieho okolia.

R. F.

Zo života michalovskej eparchie

Návrat veriacich z gréckokatolíckej do pradedovskej pravoslávnej cirkvi.

Stávajú sa časté prípady, že na Úrad ER v Michalovciach prichádzajú delegácie veriacich z mnohých farností, ktoré vyhlasujú, že v r. 1968, v období tzv. „obrodného procesu s ľudskou tvárou" rôzne záškodnícke živly kontrarevolučného zamerania, ktoré spôsobili národu veľa škôd, vrhli sa i na pravoslávnu cirkev, jej duchovenstvo a veriacich. Na mnohých miestach činnosť pravoslávnej cirkvi potlačili a proti vôli pravoslávnych veriacich násilím zaviedli uniatsku gréckokatolícku cirkev. Stávali sa i prípady, že pravoslávnych vyháňali z chrámov, zrušovali sa systemizácie pravoslávnych farností, duchovní boli deložovaní z fár. Stávali sa i prípady, že proti pravoslávnym vystupovali s klebetami a nadávkami aj vo verejných oznamovacích prostriedkoch, v televízii, rozhlase a v tlači.

O kritickej situácii veriaci informovali nadriadené orgány s prosbou o nápravu. Predpokladalo sa, že nedoriešené existenčné otázky budú v zmysle platných zákonov spravodlivo doriešené, avšak ani okresné správne komisie ani krajské správne komisie, ani medzicirkevné komisie, ba ani posledné jednania na úrovni okr. arcidekanov nesplnili svoje poslanie pre negatívny postoj gréckokatolíckej cirkvi. A takto sa pravoslávnym popierajú základné ľudské práva na existenciu zo strany gréckokatolíkov a pravoslávni veriaci viac ako 2 roky sa nemajú kde nábožensky vyžívať. Je samozrejmé, že naši veriaci s takou situáciou nesúhlasia a teraz, keď už ľud prevzal moc do svojich rúk, predpokladajú, že aj im budú zabezpečené ich práva. Preto sa rozhodli navrátiť sa z uniatskej gréckokatolíckej cirkvi do pradedovskej cirkvi pravoslávnej tieto farnosti: Iňačovce, Trhovištia, Koromľa, Petrikovce, Oborín, Kucany, Brezina, Trebišov, Sečovce. Pravoslávni veriaci týchto farností predpokladajú, že im bude v zmysle platných zákonov umožnené spoluužívanie chrámov.

Pracovná porada duchovenstva

Dňa 19. 2. 1970 sa konala v Michalovciach za predsedníctva Preosvieteného vladyku Cyrila, biskupa michalovského, riadna pracovná porada duchovenstva michalovskej eparchie. Prot. J. Iljuk, okr. arcidekan, oboznámil zhromaždené duchovenstvo s aktuálnymi otázkami, týkajúcimi sa rozvoja michalovskej eparchie.

Archijerejské bohoslužby

Dňa 2. 2. 1970 v deň sviatku Sritenija Hospodňa Preosvietený vladyka Cyril odslúžil slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu v katedrálnom chráme v Michalovciach za asistencie prot. J. Iljuka a d. o. Š. Horkaja. Po ukončení bohoslužieb Preosvietený vladyka vykonal tradičnú posviacku sviečok, predniesol príležitostnú kázeň a udelil veriacim svoje arcipastierske požehnanie.

V prvú nedeľu sv. Veľkého pôstu — Nedeľu sv. Pravoslávia — za veľkej účasti veriacich z Michaloviec a okolia, sa konali slávnostné sv. bohoslužby. Archijerejskú sv. liturgiu odslúžil Preosvietený vladyka Cyril za asistencie duchovenstva. Po sv. liturgii odslúžil Preosvietený vladyka ďakovný moleben a predniesol kázeň o sv. pravosláví. **(M. Š.)**

Posmrtná spomienka

V hlbokom zármutku a bolesti odprevadili veriaci obce Vernár dňa 17. 12. 1969 na večný odpočinok predsedu svojho kurátorského zboru, brata **Jána Škovieru,** ktorý náhle zomrel. Menovaný bol rodom z Vernára, kde sa narodil r. 1910. Bol vzorným občanom i kresťanom, manželom i otcom svojej rodiny. V občianskom živote vykonával veľa funkcií. Naša cirkev v ňom stráca vzorného kurátora a dobrého veriaceho človeka, ktorý zostal verný svojej pradedovskej pravoslávnej viere a neopustil svoj chrám ani v chvíľach najťažších. O nebohom možno povedať, že to bol hlboko veriaci, inteligentný a dobrý človek. Miestni občania svojou veľkou účasťou na jeho pohrebe poslednýkrát ocenili jeho dlhoročnú službu našej cirkvi a ľudu a odprevadili jeho pozostatky na miestny cintorín k večnému odpočinku.

Lúčime sa s Tebou, drahý brat kurátor, slovami starozákonného mudrca: Bol si milý Bohu, milý ľuďom, a preto pamiatka Tvoja bude požehnaná.

Vičnaja jemu pamjať!

P. Bajaj, duchovný

Zo života zahraničných pravoslávnych cirkví

● ŽENEVA. *Moskovský patriarchát ruskej pravoslávnej cirkvi ustanovil biskupa Germogena (Orechov) za nového predstaviteľa vo Svetovej rade cirkví. Nastupuje po biskupovi Vladimírovi (Sanodan). Nový predstaviteľ pricestoval do ekumenického centra v polovici februára. Biskup Germogen pôsobil dlhší čas za hranicami, najmä na Blízkom Východe. Od r. 1966 pôsobil v Damašku ako predstaviteľ moskovského patriarchátu pri pravoslávnom patriarcháte v Antiochii. Od januára 1964 do decembra 1966 bol námestníkom riaditeľa, neskôr riaditeľom ruskej misie v Jeruzaleme. Narodil sa r. 1929 v Popovke, je absolventom leningradskej Duchovnej akadémie. Biskupom je od r. 1966. Bol delegátom ruskej pravoslávnej cirkvi na IV. valnom zhromaždení SRC v Upsale. Zúčastnil sa tiež na II. valnom zhromaždení celoafrickej konferencie cirkví v Abidjane. Hovorí po francúzsky a po anglicky.*

● ATÉNY. *Arcibiskup aténsky a celého Grécka Jeroným sa zúčastnil na pohrebe metropolitu trikkiského a stagonského Dionýzia (Charalambous). Počas druhej svetovej vojny bol metropolita väznený nemeckými fašistami, pretože bol proti fašistickej okupácii. Jeho kniha „Verný až do smrti" dostala zvláštnu cenu aténskej akadémie.*

● *KONSTANTINOPOL. 15 tisíc pravoslávnych Grékov na Novom Zélande, v Japonsku, Kórei a v Indii bude mať nového duchovného pastiera. Bude ním biskup Dionýzius, ktorého ustanovila sv. synoda ekumenického patriarchátu v Konštantinopoli. Biskup Dionýzius pôsobil ako pravoslávny arcibiskup v Austrálii.*